

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.7.8.2023

Pan
Paweł Lichtański
Burmistrz Iłowej

Urząd Miejski w Iłowej
ul. Żeromskiego 27
68-120 Iłowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/005 – Realizacja przez wybrane organy administracji publicznej z terenu województwa lubuskiego obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Iłowej (dalej: <i>Urząd</i>), ul. Stefana Żeromskiego 27, 68-120 Iłowa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Lichtański, Burmistrz Iłowej (dalej: <i>Burmistrz</i>) od dnia 8 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 roku do dnia 30 stycznia 2024 r. zakończenia czynności kontrolnych, z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	1. Katarzyna Smereczyńska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/106/2023 z 21 listopada 2023 r. 2. Beata Jakubowska, doradca prawny, legitymacja NIK nr 22533.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia spełnianie przez Urząd minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności architektonicznej. Spośród pięciu sformułowanych przez ustawodawcę, jedynie wymaganie dotyczące zapewnienia wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, zostało przez Urząd w pełni zagwarantowane. Realizując wymaganie dotyczące zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób, drogi i wyjścia ewakuacyjne wyraźnie oznakowano, wyposażono budynek w system alarmowy dźwiękowy i wizualny oraz zapewniono krzesło ewakuacyjne ułatwiające ratowanie osób. Jednocześnie jednak w obowiązującej Instrukcji Bezpieczeństwa Przeciwpowozarowego budynku Urzędu w opisie warunków ewakuacji uwzględniono jedynie osoby niepełnosprawne oraz nie wyznaczono osób zobowiązanych do ewakuacji petentów ze szczególnymi potrzebami, zwłaszcza przy pomocy wspomnianego krzesła.

Pozostałe trzy, dotyczące obowiązku zapewnienia wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków; zapewnienia urządzeń bądź środków technicznych i rozwiązań architektonicznych, które umożliwiłyby dostęp do wszystkich pomieszczeń, poza technicznymi oraz zapewnienia informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy nie zostały spełnione. Jednocześnie, w odniesieniu do występujących barier Urząd nie stosował racjonalnych usprawnień i nie występował do odpowiednich jednostek o udzielenie zgody na konwalidowanie stanów rodzących ograniczenia lub utrudnienia architektoniczne. Zaproponowany przez Urząd dostęp alternatywny, m.in. z powodu braku odrębnego pomieszczenia do obsługi petenta, w ocenie NIK nie zapewniał osobie ze szczególnymi potrzebami możliwości korzystania z usług Urzędu na zasadzie równości z innymi osobami. Dodatkowo, przed jednym z budynków Urzędu nie wyznaczono miejsca postojowego dla osób niepełnosprawnych, przy drugim zaś miejsce zostało właściwie oznakowane w trakcie kontroli.

Urząd wprawdzie dostrzegał występujące w budynku bariery architektoniczne, na skutek czego zlecił w dniu 2 listopada 2021 r. opracowanie dokumentacji technicznej dla zadania pn. *Przebudowa budynku Urzędu Miejskiego w Iłowej wraz z zagospodarowaniem terenu*, jednak pomimo braku realizacji przedmiotu umowy w umówionym terminie (30 czerwca 2023 r.), nie naliczył, wbrew obligatoryjnym zapisom umowy, kar tytułem zwłoki w realizacji przedmiotu zamówienia. Pierwsze pismo w tej sprawie wystosował do wykonawcy dopiero w toku kontroli NIK oraz naliczył kary umowne.

Izba negatywnie ocenia również nieuwzględnianie w zawieranych umowach na modernizację/przebudowę budynków podległych gminie jednostek, warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz uniwersalnego projektowania.

NIK pozytywnie ocenia natomiast spełnienie minimalnych wymagań w zakresie zapewnienia dostępności cyfrowej stron internetowych Urzędu osobom ze szczególnymi potrzebami. Badanie obu stron internetowych, przeprowadzone na podstawie wybranej próby, wykazało spełnianie ustawowych wymagań, co wskazuje na wysokie prawdopodobieństwo zapewnienia funkcjonalności, postrzegalności i zrozumiałości stron internetowych Urzędu.

Izba pozytywnie ocenia również zapewnienie minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności informacyjno-komunikacyjnej, realizowanego również

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

poprzez zagwarantowanie dostępu alternatywnego w odniesieniu do wymogu zdalnego dostępu online do usługi tłumacza języka migowego przez stronę internetową Urzędu, świadczonego przez celowo przeszkolonego pracownika w zakresie języka migowego. Umożliwiono m.in. obsługę za pośrednictwem: poczty elektronicznej, przesyłania wiadomości tekstowych i faksów oraz dokumentów elektronicznych na skrzynkę podawczą e-PUAP. Zapewniono również środki techniczne do obsługi osób słabosłyszących w postaci pętli indukcyjnej i systemu FM. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nieumieszczenia na stronie internetowej Urzędu nagrania dotyczącego informacji o zakresie działalności Urzędu w polskim języku migowym.

Urząd terminowo wyznaczył dwóch koordynatorów ds. dostępności oraz sporządził i przekazał na odpowiednim formularzu raport o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Sporządzono również plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, na lata 2020-2021 oraz 2024-2028, z pominięciem planu na lata 2022-2023.

Urząd prawidłowo sporządził deklaracje dostępności dla swoich stron internetowych, z których jednak tylko jedna została opublikowana. Ponadto w latach 2021 i 2023 nie dokonał ich przeglądu oraz aktualizacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizowane przez wybrane organy administracji publicznej z terenu województwa lubuskiego obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

Zarządzeniem z dnia 31 sierpnia 2020 r.⁴ Burmistrz, zgodnie z art. 59 w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁵ (dalej: *ustawa o zapewnieniu dostępności*) wyznaczył do pełnienia funkcji Koordynatora ds. dostępności dwóch pracowników Urzędu w następujących zakresach:

- dostępności cyfrowej i informatycznej – informatyka zatrudnionego w Referacie Organizacyjnym (dalej: koordynator ds. dostępności cyfrowej i informatycznej);
- dostępności architektonicznej – podinspektora zatrudnionego w Referacie Inwestycji i Zamówień Publicznych (dalej: koordynator ds. dostępności architektonicznej).

Dane koordynatorów zostały udostępnione na stronie www.ilowa.info.pl (dalej: BIP)⁶ Urzędu w dniu 14 września 2020 r.

(akta kontroli str. 6-13, 94, 110)

W Urzędzie przygotowano i wdrożono plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2020-2021 (dalej: *plan działania*), w którym ustalono m.in. realizację następujących działań: dokonanie analizy pod kątem zapewnienia środków technicznych wspierających komunikację, dokonanie analizy budynku Urzędu pod kątem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zlecenie opracowania koncepcji firmie projektowej dokumentacji technicznej dostosowującej budynek do wymogów ustawy o dostępności⁷, dokonanie analizy dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, dokonanie diagnozy w zakresie dostępności alternatywnej, przeszkolenie koordynatorów do spraw dostępności, sporządzenie zbiorczego raportu w zakresie dostępności Urzędu dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Plan działania został zatwierdzony przez Burmistrza w dniu 30 września 2020 r. i opublikowany na stronie BIP w dniu 11 stycznia 2021 r. Zaplanowany zakres działań ujętych w planie został zrealizowany.

Urząd nie przygotował i nie wdrożył planu działania na lata 2022-2023, co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W dniu 15 stycznia 2024 r. na stronie BIP został udostępniony opracowany przez koordynatorów ds. dostępności plan działania na lata 2024-2028 wraz z analizą stanu zapewnienia dostępności.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Nr 247.2020 w sprawie powołania Koordynatora do spraw dostępności.

⁵ Z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240).

⁶ Menu przedmiotowe BIP w zakładce dostępność.

Koordinacja wdrożenia planów działania polegała głównie na organizowaniu roboczych spotkań z pracownikami, w trakcie których omawiane były problemy, z jakimi spotykali się pracownicy Urzędu obsługując petentów ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli str. 22-62, 94, 267-268, 302)

W Urzędzie opracowane i wdrożone zostały procedury obsługi osób ze szczególnymi potrzebami⁸, w których uregulowane zostały szczegółowe zasady obsługi osób niepełnosprawnych ruchowo i mających trudności w poruszaniu się, osób z niepełnosprawnością wzroku i mających trudności w widzeniu, osób z niepełnosprawnością słuchu i z trudnościami w komunikowaniu się oraz osób niesamodzielnych, starszych oraz z niepełnosprawnością intelektualną.

(akta kontroli str. 15-21)

W okresie od 6 września 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. w treści zawartych⁹ umów Urząd nie uwzględniał warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie zadań publicznych oraz zamówień publicznych z uwzględnieniem minimalnych wymagań, co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W ww. badanych umowach na wykonanie dokumentacji technicznej oraz robót związanych z przebudową pomieszczeń nie uwzględniono zasad uniwersalnego projektowania, co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 126-154)

Obowiązująca w Urzędzie Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego nie uwzględniała zapisów dotyczących ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami przebywających w budynku. Nie wyznaczono także pracowników do ich ewakuacji, co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 199-204)

Deklaracje dostępności¹⁰ dla stron internetowych Urzędu zostały sporządzone w dniu 16 września 2020 r. z wykorzystaniem wzoru określonego w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2018/1523¹¹ z dnia 11 października 2018 r. zawierały obowiązkowe elementy, o których mowa w sekcji 1 załącznika do Decyzji 2018/1523 tj.: oświadczenie w sprawie dostępności; informacje zwrotne i dane kontaktowe; postępowanie odwoławcze oraz informacje o których mowa w art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji

⁸ Wprowadzone następującymi zarządzeniami Burmistrza: nr 264.2020 z 28 października 2020 r. oraz 431.2022 z dnia 14 stycznia 2022 r.

⁹ Badaniu poddano następujące umowy: 1. IPZ-I.118.U.2021 z dnia 2 listopada 2021 r. – zawartej na opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej dla zadania pn. Przebudowa budynku Urzędu Miejskiego w Iłowej wraz z zagospodarowaniem terenu; 2. IPZ-I.135.U.2021 z dnia 2 grudnia 2021 r. - zawartej na opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej dla zadania pn. Modernizacja szkoły Podstawowej im. Lotników Alianckich w Iłowej; 3. nr IPZ-I.65.U.22 z dnia 25 kwietnia 2022 r. - zawartej na opracowanie kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn. Modernizacja budynku OSP Iłowa; 4. IZP-II.2.U.23 – dot. przebudowy pomieszczeń na potrzeby działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Klub Seniora; 5. IZP-II.53.U.23 z dnia 17 kwietnia 2023 r. - zawartej na opracowanie dokumentacji technologicznego dla pomieszczenia kuchni w Szkole Podstawowej im. Lotników alianckich w Iłowej przy ul. Piaskowa 2-2a.

¹⁰ Sporządzone na podstawie przeprowadzonego w dniach 9-15.09.2020 r. audytu dostępności cyfrowej strony internetowej Urzędu przez podmiot zewnętrzny – Centrum Bezpieczeństwa Informatycznego – sygn. dok. RSP/2020/CP/09/23 z 16.09.2020 r.

¹¹ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2018/1523 z dnia 11 października 2018 r. ustanawiająca wzór oświadczenia w sprawie dostępności zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego Dz. Urz. UE. L Nr 256, str. 103, dalej: „Decyzja 2018/1523”.

mobilnych podmiotów publicznych (dalej: ustawa o dostępności cyfrowej). Deklaracja dostępności dla strony BIP została opublikowana w dniu 21 września 2020 r. Nie opublikowano natomiast deklaracji dostępności strony www.ilowa.pl, co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Urząd w latach 2021 oraz 2023 nie dokonywał przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności stron internetowych, które powinny zostać sprawdzone do dnia 31 marca 2021 r. oraz 31 marca 2023 r., co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 63-93, 111, 113-125, 301)

Urząd, zgodnie z art. 58 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy o zapewnieniu dostępności, we właściwym terminie, tj. do 31 marca 2021 r. sporządził i przekazał raport o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (dalej: raport), według stanu na dzień 1 stycznia 2021 r. oraz opublikował dokument na stronie BIP. Raport został złożony za pośrednictwem systemu GUS zgodnie z instrukcją składania tego raportu, która była zamieszczona na portalu zarządzanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej¹². Złożenie raportu przez system GUS powodowało jego przekazanie do odbiorcy docelowego, którego wymagają przepisy.

(akta kontroli str. 155-164)

Urząd rozmieszczony był w dwóch budynkach znajdujących się w Iłowej przy ul. Żeromskiego 25, (dalej: budynek nr 1) oraz ul. Żeromskiego 27 (dalej: budynek nr 2). Dla budynków, w których znajduje się Urząd nie wystąpiły przesłanki z art. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹³ (dalej: rozporządzenie ws. warunków technicznych), które dotyczyło projektowania, budowy i przebudowy oraz zmian sposobu użytkowania, w związku z czym określone w nim normy nie znajdują zastosowania, niemniej posłużono się nimi dla zobrazowania występujących w budynkach parametrów.

W toku przeprowadzonych oględzin ustalono, że:

1. Budynek nr 1 w zakresie:

a) parkingów i dojść do budynku:

- ✓ wbrew art. 12a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych¹⁴ (dalej: *ustawa o drogach publicznych*) przed wejściem do budynku nie wyznaczono co najmniej jednego miejsca postojowego dla osób niepełnosprawnych;
- ✓ brama i furtka mają odpowiednią szerokość,
- ✓ furtka w ogrodzeniu prowadząca do drzwi wejściowych budynku otwiera się na zewnątrz. W myśl natomiast § 42 rozporządzenia ws. warunków technicznych określono, że furtka powinna nie powinna utrudniać dostępu do budynku osobom niepełnosprawnym, zwłaszcza poruszającym się na wózkach i powinna otwierać się na zewnątrz;

b) dźwigów osobowych:

- ✓ budynek jednokondygnacyjny, nie wymagał zamontowania dźwigu;

¹² <https://www.funduszeuropejski.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-bez-barier/dostepnosc-plus/koordynatorzy-dostepnosc-i-raport-o-zapewnieniu-dostepnosc-i/>.

¹³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1225, ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 645, ze zm.

c) wejść do budynków i ogólnodostępnych pomieszczeń użytkowych:

- ✓ drzwi wejściowych do budynku umożliwiały dogodne warunki ruchu, (otwierały się na zewnątrz), przed wejściem znajdował się nieoznakowany próg o wysokości 0,1 m, natomiast drzwi do:
- ✓ do pomieszczenia higienicznosanitarnego o szerokości¹⁵ 0,86 m, a do kabiny ustępowej o szerokości 0,7 m;
- ✓ drzwi do punktu informacyjnego znajdującego się w pok. nr 1 wynosiły w świetle ościeżnicy 0,8 m;

w § 62 ust. 1 rozporządzenia ws. warunków technicznych przewidziano 0,9 m;

d) schodów:

- ✓ do pokoju nr 1 wchodziło się po dwóch stopniach, których wysokość nie przekraczała 0,5 m, stopnie były oznakowane żółto-czarną taśmą;

e) innych rozwiązań architektonicznych i technicznych w budynku:

- ✓ w pomieszczeniach higienicznosanitarnych brak przestrzeni manewrowej w obrębie pomieszczenia oraz kabiny ustępowej, brak uchwytów ułatwiających korzystanie z pomieszczenia higienicznosanitarnego. Natomiast w § 86 ust 1 i 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych, wymagano by w budynku, na kondygnacjach dostępnych dla osób niepełnosprawnych, co najmniej jedno z ogólnodostępnych pomieszczeń higienicznosanitarnych powinno być przystosowane dla tych osób przez: zapewnienie przestrzeni manewrowej o wymiarach co najmniej 1,5 x 1,5 m; zainstalowanie uchwytów ułatwiających korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych (ust. 1). Dopuszcza się stosowanie pojedynczego ustępu dla osób niepełnosprawnych bez przedziałka oddzielającego od komunikacji ogólnej (ust. 2).

2. Budynek nr 2 w zakresie:

a) parkingów i dojść do budynku:

- ✓ wbrew art. 12a ustawy o drogach publicznych przed wejściem do budynku (wzdłuż drogi) wyznaczono jedno miejsce postojowe, oznakowane kolorem niebieskim wg wymagań określonych w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków umieszczania ich na drogach¹⁶;
- ✓ miejsce postojowe wyznaczone dla osób niepełnosprawnych nie było właściwie oznakowane, tj. brak wymaganych oznaczeń poziomych oraz pionowego D-18a. Miejsce posiadało tylko pionowy znak T-29 , co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

b) dźwigów osobowych:

- ✓ budynek jest dwukondygnacyjny; nie posiadał dźwigu osobowego, nie został również wyposażony w urządzenia techniczne umożliwiające dostęp na wyższą kondygnację;

c) wejść do budynków i ogólnodostępnych pomieszczeń użytkowych:

¹⁵ W świetle ościeżnicy.

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2311, ze zm.

- ✓ przed drzwiami zamontowano dzwonek usytuowany na wysokości 1,3 m, którym osoby ze szczególnymi potrzebami mogą przywołać pracownika sekretariatu. Zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, w których zawarto zapisy dotyczące instalacji osprzętu elektrycznego włączniki montuje się na wysokości 1-1,2 m;
- ✓ główne drzwi¹⁷ wejściowe do budynku oraz znajdujące się na korytarzu I i II kondygnacji umożliwiały dogodne warunki ruchu, natomiast drzwi:
- ✓ pokoi pracowników Urzędu w świetle ościeżnicy wynosiły 0,79 m,
- ✓ do pomieszczenia higienicznosanitarnego¹⁸ wynosiły 0,7 m, przy czym rzeczywista szerokość wejścia do pomieszczenia liczona od szafki stojącej u progu wejścia do framugi drzwi toalety wynosiła 0,53 m.

W § 62 ust. 1 rozporządzenia ws. warunków technicznych przewidziano 0,9 m;

d) schodów:

- ✓ do budynku wchodzi się po sześciu ażurowych stopniach, z których pięć posiadało wymiary od 0,18 m do 0,2 m, przy maksymalnej wymaganej wysokości stopnia 0,175 m, a każdy stopień zakończony jest wystającym na ok. 3 cm noskiem, przed budynkiem nie było zamontowanej pochylni;
- ✓ krawędzie wszystkich stopni wewnętrznych były kontrastowe, szerokość użytkowa spoczników schodów wewnętrznych wyniosła od 1,14 m, a nie przynajmniej 1,5 m; a szerokość użytkowa biegu klatki schodowej 1,10 m, przy minimalnej szerokości 1,2 m, tj. wartości zawartej w § 68 ust. 1 rozporządzenia ws. warunków technicznych;

e) poręczy i balustrad:

- ✓ na odcinkach biegu schodów wewnętrznych (pomiędzy I i II kondygnacją) zamontowane w poręcze przyściennie; o wymiarach;
- ✓ poręcz przy schodach zewnętrznych była zakończona w sposób zapewniający bezpieczne użytkowanie;

f) innych rozwiązań architektonicznych i technicznych w budynku:

- ✓ w pomieszczeniach higienicznosanitarnych brak przestrzeni manewrowej w obrębie pomieszczenia oraz kabiny ustępowej (kabina posiadał wymiary 0,75 m x 1,04m), brak uchwytów ułatwiających korzystanie z pomieszczenia higienicznosanitarnego, co nie spełniało parametrów określonych w § 86 ust. 1 i 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych;
- ✓ ściany, podłogi nie kontrastowały ze sobą wyraźnie (kolory beżowo-popielate).

akta kontroli str. 165-192)

W celu zmniejszenia barier architektonicznych i dostosowania budynku do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami m. in. poprzez budowę szybu windowego i budowę klatki schodowej, w dniu 2 listopada 2021 r. Urząd zawarł z firmą projektową umowę¹⁹ na opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej dla zadania pn. *Przebudowa budynku Urzędu Miejskiego w Iłowej wraz z zagospodarowaniem terenu*, z terminem realizacji na dzień 29 kwietnia 2022 r. Następnie do umowy zawarto aneksy: Aneks nr 1 w dniu 29 kwietnia 2022 r. – wydłużając termin wykonana

¹⁷ W świetle ościeżnicy.

¹⁸ W świetle ościeżnicy.

¹⁹ IPZ-I.118.U.2021.

usługi do dnia 30 grudnia 2022 r. i Aneks nr 2 w dniu 30 grudnia 2022 r. – wydłużający termin wykonania usługi do dnia 30 czerwca 2023 r. W dniu 29 czerwca 2023 r. Wykonawca wystąpił do Urzędu z prośbą o kolejne aneksowanie umowy do dnia 30 grudnia 2023 r., jednak nie zostało to pozytywnie zaopiniowane przez Urząd. Dopiero w toku kontroli, w dniu 5 grudnia 2023 r. Urząd skierował pismo do wykonawcy (pismo dwukrotnie awizowane, nie podjęte w terminie - zwrot do nadawcy 04.01.2024 r.) informując go, że od 1 lipca 2023 r. umowa wygasła i od tego dnia do czasu wykonania przedmiotu umowy, w oparciu o zapisy § 6 ust 3 pkt 3 umowy do dnia wykonania przedmiotu umowy naliczana będzie kara umowna w wysokości 76,26 zł za każdy dzień zwłoki, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 126-132, 254-255)

Ze względu na ograniczenia techniczne budynków Urzędu w zakresie minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 ust. 1 a-b ustawy o zapewnieniu dostępności zastosowano na podstawie Zarządzeń Burmistrza dotyczących procedur obsługi osób ze szczególnymi potrzebami dostęp alternatywny do budynków Urzędu, tj. w przypadku osób mających trudności z poruszaniem się, Urząd zapewniał możliwość korzystania z przycisku znajdującego się przy drzwiach wejściowych do budynku, przy pomocy którego wzywany był pracownik (np. sekretariatu), który po ustaleniu sprawy informował właściwego merytorycznie pracownika o konieczności obsługi petenta ze szczególnymi potrzebami. Pracownik merytoryczny schodził do osoby ze szczególnymi potrzebami i w zależności od potrzeb udzielał tej osobie pomocy w dotarciu do miejsca obsługi przy możliwości wejścia takiej osoby ze sprzętem wspierającym poruszanie się, stanowiącym integralną część jej przestrzeni osobistej lub realizował sprawę na parterze budynku²⁰, a po zakończonej obsłudze pomagał w opuszczeniu budynku Urzędu.

(akta kontroli str. 15-21)

Ponadto w trakcie przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że:

- budynek nr 1 Urzędu nie był wyposażony w informację na temat rozkładu budynku w sposób wizualno-głosowy lub wizualno-dotykowy, natomiast budynek nr 2 posiadał jedynie informację wizualną, co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- osoba korzystająca z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych²¹ miała zapewniony dostęp do budynku Urzędu;

- budynki Urzędu posiadały drogi i wyjścia ewakuacyjne wyraźnie oznakowane, a Urząd wyposażony był w system alarmowy dźwiękowy i wizualny; na wyposażeniu Urzędu znajdowało się również krzesło ewakuacyjne ułatwiające ewakuację osób potrzebujących.

(akta kontroli str. 20, 165-192)

Badanie w zakresie dostępności cyfrowej stron internetowych Urzędu przeprowadzono w oparciu o przygotowaną przez Departament Społeczeństwa Informacyjnego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów „Listę kontrolną do samodzielnego badania dostępności cyfrowej strony internetowej i jej zgodności z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych

²⁰ W procedurze obsługi osób ze szczególnymi potrzebami nie wskazano pomieszczenia, w którym klient mający problemy z poruszaniem się miał być obsługiwany.

²¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 100, ze zm.

i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych” w wersji 2.2 z 2021 r. oraz standardami Web Content ACCessibility Guidelines 2.1 (WCAG 2.1.).

Podczas analizy stron posłużono się pytaniami z tzw. poziomu podstawowego²² (26 pytań) i jednym pytaniem z tzw. poziomu średniego²³ Listy kontrolnej oraz dodatkowo zbadano czy dostępne na stronie internetowej pliki PDF, których pobranie było możliwe, były czytelne. W bloku 27 pytań znajdowało się tzw. pięć pytań kluczowych²⁴, na które według autorów Listy kontrolnej, negatywna odpowiedź na choćby jedno z takich pytań, oznacza bariery uniemożliwiające korzystanie ze strony przez osoby z niepełnosprawnością, a nie tylko niedogodność czy utrudnienie.

W toku kontroli zweryfikowano stron www.ilowa.pl oraz www.ilowa.info.pl (tj. BIP) wraz z podstroną zawierającą deklarację dostępności²⁵ oraz dane kontaktowe²⁶, które są administrowane przez Urząd. W wyniku analizy stwierdzono m.in., w odniesieniu do stron www.ilowa.pl oraz www.ilowa.info.pl:

- podczas nawigacji klawiaturą widoczny był element aktywny (fokus), a wszystkie elementy serwisu dostępne były za pomocą klawiatury, strona nie zawiera pułapki klawiaturowej; nawigacja za pomocą klawiatury jest logiczna i zgodna z wyglądem strony;
- na stronie nie ma mechanizmów otwierających nowe okno bez udziału użytkownika;
- po powiększeniu widoku strony do 200% informacje ze strony były nadal czytelne;
- strony posiadają tytuły informujące o ich zawartości;
- na stronie nie umieszczono multimediów, jedynie zdjęcia z wydarzeń;
- link do dokumentów do pobrania - nie zawierał informacji o języku (strona jest tylko w języku polskim i nie ma możliwości zmiany języka²⁷);
- pliki PDF, których pobranie było możliwe, były czytelne²⁸;
- nie występowały elementy, które szybko błyskają na czerwono lub gwałtownie zmieniają jasność;
- na stronie samoistnie nie uruchamiał się dźwięk;
- na stronie znajdowała się mapa strony i wyszukiwarka;
- na stronie www.ilowa.info.pl występowało zabezpieczenie CAPTCHA (przy przesyłaniu formularza kontaktowego).

(akta kontroli str. 94-112)

Urząd spełnił wymagania w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej dla osób doświadczających trudności w osobistym kontakcie, zapewniając im możliwość komunikowania się za pomocą poczty elektronicznej poprzez Elektroniczną Skrzynkę (ePUAP), komunikatora internetowego oraz faxu. Nie zapewniono jednak obsługi

²² Wg autorów Listy - wymagający podstawowej umiejętności korzystania ze stron internetowych.

²³ Wg autorów Listy - wymagający wiedzy o tworzeniu stron internetowych i podstawowej umiejętności korzystania z programów do testowania dostępności, w tym czytników ekranu.

²⁴ Tj.: 1) czy wszystkie elementy aktywne w serwisie dostępne są za pomocą klawiatury? 2) czy występuje na stronie pułapka klawiaturowa? 3) czy występują elementy, które szybko błyskają na czerwono lub gwałtownie zmieniają jasność? 4) czy jest automatycznie uruchamiany dźwięk, którego nie da się zatrzymać?

²⁵ https://ilowa.info.pl/349/1294/Deklaracja_dostepnosci/, www.ilows.info.pl/349/Dostepnosc/

²⁶ <https://www.ilowa.pl/kontakt/>, www.ilowa.info.pl/kontakt/35

²⁷ www.ilowa.pl/szkoly-przedszkole/przedszkole (wniosek o przyjęcie do przedszkola), www.ilowa.info.pl/191/Do_pobrania/, www.ilowa.info.pl/349/dostepnosc,

²⁸ www.ilowa.pl/szkoly-przedszkole/przedszkole (wniosek o przyjęcie do przedszkola), https://ilowa.info.pl/349/1350/Plan_dzialania/

poprzez: przesyłanie wiadomości tekstowych, komunikację audiowizualną, a także wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza języka migowego poprzez strony internetowe.

W celu ułatwienia osobom posiadającym trudności w komunikowaniu się załatwienie sprawy w Urzędzie, zapewniony został dostęp alternatywny²⁹ do usługi tłumacza. Osobą wyznaczoną na tłumacza języka migowego została Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, posiadająca ukończone kursy w zakresie umiejętności posługiwania się językiem migowym³⁰.

Burmistrz wyjaśnił, że tłumacz audiowizualny dostępny online codziennie w godzinach pracy jednostki to koszt przewyższający możliwości gminy, gdyż spośród 6.5 tys. mieszkańców nie odnotowano osób głuchoniemych, dlatego urząd zastosował sposób alternatywny komunikacji z osobami ze szczególnymi potrzebami. Ponadto dostęp alternatywny został zapewniony poprzez wskazanie we wniosku o zapewnienie dostępności (druk na stronie BIP) preferowanego sposobu załatwienia sprawy, wyznaczony pracownik kontaktuje się z osobą ze szczególnymi potrzebami i koordynuje załatwienie jej sprawy.

W latach 2019-2024 osoby ze szczególnymi potrzebami nie występowały do Urzędu z wnioskiem o zapewnienie komunikacji w formie określonej w tym wniosku.

Urząd wyposażony był w przenośną pętlę indukcyjną oraz system FM do obsługi osób słabosłyszących.

Strony internetowe Urzędu zawierały informacje w tekście łatwym do czytania oraz informację o zakresie działalności w formie pliku elektronicznego zawierającego tekst odczytywany maszynowo. Nie zawierały natomiast nagrania treści w polskim języku migowym, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 19-21, 94-109, 115-119, 174, 185, 193-198, 272-273)

W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpływały skargi, wnioski oraz petycje dotyczące zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Nie wpłynęły również informacje i wnioski, o których mowa w art. 29 i art. 30 ustawy o dostępności oraz żądania zapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej, aplikacji mobilnej lub ich elementów, o którym mowa w art. 18 ustawy o dostępności cyfrowej.

(akta kontroli str. 205-207)

Urząd nie występował z wnioskiem o pozyskanie środków pochodzących z Funduszu Dostępności, o których mowa w art. 35 ustawy o dostępności, ze względu na trwające prace związane z kompletowaniem dokumentacji projektowej.

W ramach udziału w projekcie pt. „Dostępność Plus w urzędach JST województwa lubuskiego”³¹, którego celem było zapewnienie jak największej dostępności urzędów administracji publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami na podstawie zawartej w dniu 19 kwietnia 2021 r. umowy, Urząd tytułem drobnych usprawnień³² otrzymał nieodpłatnie pięć nakładek kątowych na schody wraz z polami uwagi dla oznakowania

²⁹ Wprowadzony Zarządzeniem nr 264.2020 Burmistrza Iłowej z dnia 28 października 2020 r. w sprawie Procedury obsługi osób ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie Miejskim w Iłowej.

³⁰ Kurs nabycia umiejętności posługiwania się językiem migowym (2012 r.), Kurs Polskiego Języka Migowego na poziomie B₁ (2022 r.), Kurs Polskiego Języka Migowego – poziom średniozaawansowany B₁₊ (2023 r.).

³¹ Nr POWR.02.18.00-00-0127/20, projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, (PO WER), Osi Priorytetowej „Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji”, Działanie 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne.

³² Zgodnie z wynikami przeprowadzonych rekomendacji w opracowanych raportach.

krawędzi pierwszego i ostatniego stopnia w każdym biegu, dwie lupy elektroniczne, a także krzesło ewakuacyjne. Wartość otrzymanego sprzętu wyniosła 14.884,50 zł.

(akta kontroli str. 208-248, 301)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2022-2023 nie przygotowano i nie wdrożono planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o którym mowa w art. 14 ust. 3 ustawy o zapewnieniu dostępności.

Zobowiązani do przygotowania i koordynowania wdrożenia planu, w myśl art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o zapewnieniu dostępności, Koordynator ds. dostępności architektonicznej oraz cyfrowej i informatycznej wyjaśnili, że nieprzygotowanie planu działania na lata 2022-2023 było spowodowane niedopatrzeniem oraz nieuwagą przy analizie zatwierdzonego wcześniej planu działania.

W dniu 15.01.2024 r. na stronie BIP opublikowano opracowany plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami na lata 2024 – 2028 wraz z analizą stanu zapewnienia dostępności.³³

(akta kontroli str. 22-25, 60-62, 300, 257-259)

2. W treści pięciu objętych badaniem umów, na podstawie których udzielono zamówień publicznych podmiotom innym niż podmioty publiczne, nie określono warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie tych zadań i zamówień publicznych, z uwzględnieniem minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 ustawy o dostępności, czym naruszono art. 4 ust. 3 ustawy o dostępności. W ramach zawieranych umów nie uwzględniano również, w celu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zasad uniwersalnego projektowania, co było niezgodne z art. 4 ust. 4 ustawy o zapewnieniu dostępności.

Burmistrz wyjaśnił, że w zawieranych z Wykonawcami umowach zawarte zostały zapisy, zgodnie z którymi Wykonawcy mieli obowiązek opracowania przedmiotu umowy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, właściwymi ze względu na swój charakter, jak również zgodnie z adekwatnymi Polskimi Normami oraz aktualnymi zasadami wiedzy technicznej. W związku z tym Zamawiający uznał, że obowiązki wynikające z art. 4 ust. 3 i 4 UZD zawierają się również w ww. przepisach. Niezależnie od ww. wyjaśnień zapewniam, że w zawieranych umowach Urząd jako Zamawiający będzie dokładniej precyzował wymagania zgodnie z przepisami UZD.

(akta kontroli str. 126-154, 249-252)

3. W obowiązującej Instrukcji Bezpieczeństwa Przeciwpowozarowego budynku Urzędu w opisie warunków ewakuacji uwzględniono jedynie osoby niepełnosprawne, pomimo, że w czasie kiedy instrukcja została opracowana (kwiecień 2022 r.) obowiązywał art. 6 ust. 1 lit. e ustawy o dostępności, zgodnie z którym minimalne wymagania służące zapewnieniu osobom ze szczególnymi potrzebami obejmują w zakresie dostępności architektonicznej możliwość ich ewakuacji lub ratowania w inny sposób. Ponadto w obowiązującej instrukcji nie wyznaczono osób zobowiązanych

³³ Zweryfikowano w trakcie przeprowadzonych oględzin dostępności cyfrowej stron internetowych Urzędu.

do ewakuacji petentów ze szczególnymi potrzebami, zwłaszcza przy pomocy krzesła ewakuacyjnego.

Burmistrz wyjaśnił, że: *W Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego budynku administracyjnego Urzędu Miasta w Iłowej omyłkowo wspomniano jedynie o osobach niepełnosprawnych. (...). Na dzień dzisiejszy, tj. 18 stycznia 2024 r. urząd jest na etapie zawierania umowy z zewnętrznym wykonawcą, który będzie odpowiedzialny za kompleksową obsługę Urzędu Miejskiego w Iłowej w zakresie BHP, w tym aktualizacji Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla obiektu. Do instrukcji zostanie – wydane zarządzenie kierownika Urzędu Miejskiego w Iłowej, które będzie zawierać wskazanie osób wyznaczonych do przeprowadzania ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami*

(akta kontroli str. 199-204, 250-253, 267-270)

4. Urząd nie opublikował deklaracji dostępności opracowanej dla strony internetowej www.ilowa.pl, czym naruszono art. 10 ust. 7 pkt 1 ustawy o dostępności cyfrowej, zgodnie z którym podmiot publiczny publikuje deklarację dostępności strony internetowej – na tej stronie internetowej. Koordynator ds. dostępności cyfrowej wyjaśnił, iż: *Strona Urzędu Miejskiego w Iłowej pod koniec roku 2020 została przebudowana przez zewnętrznego wykonawcę. W wyniku prac, jak się okazało nie wszystkie informacje zostały prawidłowo przeniesione ze starej witryny, a ich brak nie został w porę ujawniony, stąd brak deklaracji dostępności na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Wg planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Gminie Iłowa na lata 2024 – 2028 ponowny audyt stron zostanie wykonany w roku 2024 i opublikowany na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Iłowej.*

(akta kontroli str. 120-122, 299-300)

5. W latach 2021 i 2023 Urząd nie dokonywał przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności stron internetowych, o której mowa w art. 11 ustawy o dostępności, zgodnie z którym podmioty publiczne dokonują przeglądu i aktualizacji dostępności do dnia 31 marca każdego roku oraz niezwłocznie w każdym przypadku, gdy strona internetowa podlega zmianom mogącym mieć wpływ na jej dostępność cyfrową. Koordynator ds. dostępności cyfrowej wyjaśnił, że: *Przegląd i aktualizacja deklaracji dostępności za rok 2021 i 2023 nie została przeprowadzona, ponieważ strony internetowej ilowa.pl i ilowa.info.pl nie uległy zmianom programistycznym i wizualnym, a zmieniły się jedynie pod kątem zwiększenia zawartości publikacji, których schemat był taki sam, jak w dniu wykonania ostatniego audytu. Z uwagi na brak uszczegółowienia przez ustawodawcę, co należy zrobić w przypadku braku zmian w działaniu takiej strony, począwszy od roku 2024 będzie dodawany dopisek informujący o dacie wykonania przeglądu i aktualizacji nawet, jeśli warunki techniczne działania stron internetowych są takie same, jak w roku ubiegłym.*

(akta kontroli str. 114-115, 111, 120-125, 299-301)

6. Na parkingu usytuowanym przy budynku nr 1 nie wyznaczono miejsca parkingowego dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych, co jest niezgodne z § 18 ust. 1 rozporządzeniem ws. warunków technicznych, zgodnie z którym liczba stanowisk postojowych i sposób urządzenia parkingów należy dostosować do wymagań ustalonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o warunkach zabudowy

zagospodarowania terenu, z uwzględnieniem potrzebnej liczby stanowisk, z których korzystają osoby niepełnosprawne. Według art. 12a ustawy o drogach publicznych, liczba stanowisk postojowych dla osób niepełnosprawnych w miejscu przeznaczonym na postój pojazdów wyznacza się w liczbie nie mniejszej niż: jedno stanowisko – jeżeli liczba stanowisk wynosi 6-15.

Burmistrz wyjaśnił, iż zwróci się z pismem do Kierownika ZGKiM o wyznaczenie miejsca parkingowego dla osób niepełnosprawnych przy budynku Żeromskiego 25 w celu ułatwienia dostępu dla osób ze szczególnymi potrzebami.

akta kontroli str. 165-166, 190, 261-264)

7. Miejsce postojowe znajdujące się na parkingu przy budynku nr 2 było oznakowane jedynie znakiem pionowym T-29, co było niezgodne z załącznikiem nr 1 pkt 5.2.18 oraz załącznikiem nr 2 pkt. 5.2.4, 5.2.6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach³⁴, na podstawie którego miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami powinno mieć oznaczenia pionowe, oprócz T-29, również D-18a oraz poziome P-20 i P-24. Przeprowadzone³⁵ ponowne oględziny wykazały, że miejsce było oznakowane znakami pionowymi D-18a i T-29.

Burmistrz wyjaśnił, że w dniu 27.12.2023 r. miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych przy budynku Urzędu Miejskiego w Iłowej zostało oznakowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. z 2019 r., poz. 2311) poprzez zastosowanie oznakowania pionowego D-18a do istniejącej tabliczki T-29. W najbliższym możliwym pogodowo czasie planujemy umieścić znaki poziome P-20 i P-24³⁶.

(akta kontroli str. 165, 177, 192, 261-264, 287-288, 303)

8. Brak zapewnienia w Urzędzie minimalnych wymagań służących zagwarantowaniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, tj.: wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków, o których mowa w art. 6 pkt 1 lit. a ustawy o zapewnieniu dostępności oraz brak instalacji urządzeń, które umożliwiłyby dostęp do wszystkich pomieszczeń Urzędu, poza technicznymi, o których mowa w art. 6 pkt 1 lit. b cyt. ustawy. W szczególności w budynku nr 2 brak było urządzenia technicznego umożliwiającego przemieszczanie się między kondygnacjami, powierzchnia spoczników między biegami schodów oraz szerokość wejścia do części pomieszczeń, odbiegały od obecnie funkcjonujących norm i mogły utrudniać swobodne przemieszczanie się osobom o szczególnych potrzebach. Skorzystanie z toalety w jednym z budynków było niemożliwe, a w drugim – z uwagi na brak przestrzeni manewrowej oraz brak odpowiednich uchwytów – wysoce utrudnione.

³⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 2311 ze zm.).

³⁵ W dniu 19 stycznia 2024 r.

³⁶ Miejsce zostało prawidłowo oznakowane znakami P-20 i P-24 w dniu 29 stycznia 2024 r.

Funkcjonujące warunki przedostania się do budynku mogło eliminować bądź utrudniać dostęp do Urzędu niektórym osobom, m.in. z powodu: furki otwierającej się na zewnątrz, występującego nieoznakowanego progu w drodze do budynku, braku podjazdu, śliskim zimą, abażurowym schodom, zaopatrzonym w tzw. „noski”. Dodatkowo dzwonek przyzywający pracownika Urzędu umieszczony był wyżej niż przewidują to standardy.

W odniesieniu do ww. warunków nie stosowano tzw. racjonalnego usprawnienia, a zapewniony przez Urząd dostęp alternatywny nie umożliwiał osobom o szczególnych potrzebach poruszania się po Urzędzie na zasadzie równości z innymi osobami.

Urząd, w okresie objętym kontrolą (ze względu na brak pełnej dokumentacji projektowej) nie występował do konserwatora zabytków z wnioskiem, inicjatywą w zakresie wyeliminowania występowania jakichkolwiek utrudnień.

Burmistrz wyjaśnił, że budynek znajdujący się przy ul. Żeromskiego 25 jest administrowany przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łłowe (dalej: ZGKiM). Urząd wynajmuje część budynku na swoje potrzeby, na podstawie corocznie zawieranego z ZGKiM porozumienia³⁷. W związku z niedostosowaniem pomieszczeń budynku do wymagań określonych w przepisach, Urząd zwróci się do administratora budynku o podjęcie działań w celu dostosowania przestrzeni do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W przypadku budynku przy ul. Żeromskiego 27 pochodzącego z początku XX w. znajdującego się w strefie opieki konserwatorskiej (po skompletowaniu dokumentacji projektowej i wystąpieniu o pozwolenie na rozbudowę budynku, urząd będzie musiał też mieć wydaną decyzję konserwatora pozwalającą na pracę w obszarze zabytkowym). Gmina Łłowa podjęła starania poprzez zlecenie opracowania dokumentacji technicznej przebudowy budynku wraz z rozbudową klatki schodowej, dostosowanej do aktualnych parametrów określonych w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U 2022 poz. 1225 t. j.). W trakcie planowanych prac przebudowy budynku Urzędu, dzwonek znajdujący się przed wejściem do budynku przy ul. Żeromskiego 27 zostanie zamontowany na wysokości do 1,2 m od podłoża, zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania i obowiązującą normą.

W przypadku drzwi wejściowych do pomieszczeń ogólnodostępnych Burmistrz wyjaśnił, że otwory drzwiowe w budynkach przy ul. Żeromskiego 25 i 27 to elementy konstrukcyjne istniejących budynków (...), aby zmienić szerokość w świetle ościeżnicy należy zmienić rozwiązania konstrukcyjne ścian budynków (zgodnie z prawem budowlanym powiększając szerokość otworu drzwiowego należy opracować dokumentację techniczną oraz uzyskać pozwolenie na budowę). W celu dostosowania szerokości drzwi w świetle ościeżnicy do aktualnych warunków technicznych, zlecona zostanie analiza, która określi czy w istniejących budynkach istnieje możliwość dostosowania szerokości drzwi do aktualnych warunków technicznych. W związku z niedostosowanymi toaletami do potrzeb osób niepełnosprawnych Burmistrz wyjaśnił, że osoby załatwiające sprawy w Urzędzie są o tym informowane. Informacja o braku pomieszczenia higieniczno-sanitarnego dla osób ze szczególnymi potrzebami znajduje się w deklaracji dostępności na stronie internetowej BIP.

³⁷ Porozumienia zawierano od 2019 r.

W przypadku furtki otwierającej się na zewnątrz i nieoznakowanego 0,1 m progu Burmistrz wyjaśnił, iż zwróci się do administratora budynku położonego przy ul. Żeromskiego 25 z prośbą o dostosowanie otwierania furtki prowadzącej do budynku zgodnie z § 42 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U 2022 poz. 1225 t. j.) oraz o oznakowanie progu zgodnie z przepisami.

(akta kontroli str. 165-192, 261-266, 275-286)

9. Nienaliczanie kary umownej z tytułu zwłoki w zakończeniu realizacji umowy z dnia 2 listopada 2021 r. na opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej dla zadania pn. *Przebudowa budynku Urzędu Miejskiego w Łłowej wraz z zagospodarowaniem terenu*, w związku z jej wygaśnięciem z dniem 30 czerwca 2023 r., co było niezgodne z § 6 ust 3 pkt 3 umowy, stanowiącym o obowiązkowej zapłacie Zamawiającemu kary umownej za każdy rozpoczęty dzień zwłoki - w wysokości 0,1% wartości wynagrodzenia (76 260,00 zł brutto).

Dopiero w toku kontroli, w dniu 5 grudnia 2023 r. Urząd skierował pismo do wykonawcy (pismo niepodjęte w terminie) informując go, że od 1 lipca 2023 r. umowa wygasła i od tego dnia do czasu wykonania przedmiotu umowy, w oparciu o zapisy umowy do dnia wykonania przedmiotu umowy naliczane będą odsetki karne w wysokości 76,26 zł za każdy dzień zwłoki.

Urząd wystawił noty obciążeniowe z tytułu naliczenia kar umownych za okres 1.07.- 31.12.2023 r. (184 dni) na kwotę 14 031,84 zł³⁸ oraz za okres 01.01. – 24.01.2024 r. (24 dni) na kwotę 1 830,24 zł.³⁹

W dniu 24 stycznia 2024 r.⁴⁰ skierowano kolejne pismo do Wykonawcy, wyznaczając dzień 31 stycznia 2024 r. jako ostateczny termin na przekazanie kompletnego przedmiotu umowy.

Burmistrz wyjaśnił, że *Kary umowne zostały naliczone w dniu 29 grudnia 2023 za okres od 01.07.2023 do 31.12.2023. Zamawiający w paragrafach dotyczących kar umownych wskazuje, iż będą one naliczane za każdy dzień zwłoki po upływie umownego terminu zakończenia. Chcąc naliczyć karę wykonawcy zamawiający musi stwierdzić upływ konkretnej ilości dni zwłoki w wykonaniu zamówienia. Zamawiający podejmował próby kontaktu z wykonawcą, który informował telefonicznie, że kończy przedmiot zamówienia i przedstawi go wraz z fakturą, z której zamawiający potrąciłby kary wynikające z umowy. Pomimo wielokrotnych zapewnień o ukończeniu przez Wykonawcę zadania tj. wykonania dokumentacji wraz z pozwoleniem na budowę nie wpłynęła ona do urzędu. Wykonawca przestał odbierać telefony i korespondencję. Dlatego zamykając rok bilansowy, zgodnie z zasadą memoriału i współmierności, wynikającą z art. 6 ustawy o rachunkowości, zamawiający na dzień zamknięcia roku bilansowego wystawił notę obciążeniową.*

(akta kontroli str. 126-132, 249-256, 289-298)

10. Urząd nie zapewnił właściwej informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku nr 1, w którym nie umieszczono informacji wizualnej i dotykowej lub wizualnej i głosowej oraz w budynku nr 2, gdzie umieszczona została

³⁸ Nota nr 1/2023 z dnia 29 grudnia 2023 r.

³⁹ Nota nr 1/2024 z dnia 24 stycznia 2024 r.

⁴⁰ Pismo wysłane w dniu 25 stycznia 2024 r.

jedynie informacja wizualna bez informacji dotykowej lub głosowej, co jest niezgodne z art. 6 pkt 1 lit c ustawy o zapewnieniu dostępności, na podstawie którego w zakresie dostępności architektonicznej budynku powinna być zapewniona informacja na temat rozkładu pomieszczeń budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy.

Burmistrz wyjaśnił, iż *Urząd planuje zakupić i umieścić w budynku przy ul. Żeromskiego 25 tablicę z rozkładem pomieszczeń i plan typu: tyflograficzny lub multisensoryczny z pismem Braille'a w miejscu dostępnym dla osób ze szczególnymi potrzebami. W budynku przy ul. Żeromskiego 27 zostaną zastosowane urządzenia analogicznie.*

(akta kontroli str. 165-192, 261-266)

11. Na stronach internetowych Urzędu (www.ilowa.pl oraz www.ilowa.info.pl) nie zapewniono nagrania/informacji nt. zakresu działalności Urzędu w polskim języku migowym, czym naruszono art. 6 pkt 3 lit. c ustawy o dostępności.

Burmistrz wyjaśnił, że: *Na stronie www.ilowa.info.pl brak nagrania treści w polskim języku migowym wynika z wysokiego kosztu wykonania takiej usługi, który wcześniej nie był możliwy do wykonania, jednak środki na realizację tego celu zostały ujęte w budżecie na rok 2024 i będziemy poszukiwać wykonawcy.*

Strona www.ilowa.pl została tak zbudowana przez jej wykonawcę, że wszelka próba dodania graficznego przycisku obok przycisku BIP kończy się zburzeniem całej struktury graficznej strony w wyniku czego witryna staje się nieczytelna dla wszystkich i нефunkcjonalna. W związku z powyższym zaplanowano przebudowę strony pod kątem programistycznym i umieszczenie odrębnego przycisku prowadzącego do informacji związanych z dostępnością. Wówczas umieszczone zostaną wszelkie treści z tej tematyki, które znajdują na stronie www.ilowa.info.pl.

(akta kontroli str. 94-112, 271-274)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie formułuje uwag, natomiast przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

1. Terminowe opracowywanie i wdrażanie planów działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
2. Uwzględnianie w treści zawieranych umów, z podmiotem innym niż publiczny, warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z uwzględnieniem minimalnych wymagań oraz uniwersalnego projektowania.
3. Ujęcie w treści Instrukcji Bezpieczeństwa Przeciwopozarowego ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami oraz wyznaczenie pracowników do przeprowadzania ewakuacji ww. osób.
4. Opublikowanie deklaracji dostępności dla strony internetowej www.ilowa.pl.
5. Terminowe dokonywanie przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności.
6. Wyznaczenia miejsca parkingowego dla osób niepełnosprawnych przy budynku zlokalizowanym pod numerem 25 przy ul. Żeromskiego.

7. Podjęcie działań w celu zapewnienia minimalnych wymagań dotyczących dostępności architektonicznej Urzędu, o których mowa w art. 6 pkt. 1 lit. a), b), c) oraz e).
8. Wyegzekwowanie kary umownej wynikającej z umowy z dnia 2 listopada 2021 r. na opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej dla zadania pn. *Przebudowa budynku Urzędu Miejskiego w Łłowej wraz z zagospodarowaniem terenu.*
9. Zapewnienie na stronie internetowej Urzędu informacji o zakresie jego działalności w postaci nagrania treści w polskim języku migowym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 31 stycznia 2024 r.

Kontroler

Katarzyna Smereczyńska
/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p. o. Dyrektor

Andrzej Aleksandrowicz
/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/